

Delpher.nl zal komende jaren nog volop groeien

Alle bronnen bij elkaar onder één knop

Full-text kunnen zoeken in één database met alle gedigitaliseerde kranten, boeken en tijdschriften van Nederland. Het lijkt de droom van iedere wetenschapper. Delpher.nl is een flinke stap in de goede richting.

Inge Angevaere

Sinds eind vorig jaar is een nieuwe informatiedienst online: Delpher.nl, een platform waar de universiteitsbibliotheken van Groningen, Utrecht, Leiden en de Universiteit van Amsterdam plus de Koninklijke Bibliotheek (KB) al hun gedigitaliseerde boeken, tijdschriften en kranten full-text beschikbaar stellen aan de wetenschap. Het materiaal komt vooral uit bestaande projecten en websites, zoals *Early Dutch Books Online*, *Historische Kranten* en *Google Books*. "Maar er komt nog veel meer in", legt Andrea Langendoen uit, coördinator van Delpher, "want we oogsten ook al het gedigitaliseerde materiaal uit *Meta-morfoze*, het nationale fonds voor conservering waaraan ook veel kleinere, lokale instellingen deelnemen. We zijn begonnen met 30 miljoen pagina's; eind 2014 moeten dat er al 60 miljoen zijn."

Wat is er zo speciaal aan Delpher?

"Het landelijk karakter," zegt Langendoen direct. "De genoemde initiatiefnemers van Delpher zijn pas het begin van het verhaal. We hopen dat andere instellingen zich zullen aansluiten. Hoe meer hoe beter. Voor onderzoekers is het nu al prettig dat ze niet meer in al die aparte bestanden hoeven te zoeken. Wanneer meer partners zich aansluiten, wordt dat voordeel alleen maar groter."

En wat kan Delpher dat Google niet kan?

Staatssecretaris Sander Dekker van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (rechts) is enthousiast over de mogelijkheden van Delpher foto Jacqueline van der Kort / KB

Langendoen: "Google brengt je alleen naar webpagina's, Delpher brengt je de hele tekst en mogelijkheden om daarin te zoeken." Maar zelfs full-text zoeken is voor veel wetenschappers niet genoeg, die willen datasets hebben. "Ook daar is aan gedacht", vertelt Langendoen. "De afdeling Dataservices van de KB levert een *Application Programming Interface* (API) en datasets uit Delpher op maat. Tenminste, waar dat mogelijk is. Soms wordt gebruik beperkt door auteursrechten."

Wat ontbreekt er aan Delpher?

Langendoen lacht. "Daar beginnen de klanten vaak het eerst over. Bijvoorbeeld waarom er geen

materiaal in zit dat van oorsprong digitaal is. Wij kijken liever naar de andere kant. Bij het opzetten van een project als Delpher kun je niet alles tegelijk doen. De startsubsidie gold voor gedigitaliseerde bronnen. Die pakken we dus eerst aan."

Hoe handig is Delpher in de praktijk?

Langendoen: "We hebben Delpher uitgebreid getest met een gebruikerspanel, maar wij hopen dat ook de onderzoekers ons zullen laten weten hoe zij deze bèta-versie van Delpher ervaren, wat eraan verbeterd kan worden. We zullen blijven werken aan verbeteringen. En materiaal blijven toevoegen, véél materiaal."

delpher.nl

'Geen data meer te verliezen'

Als je subsidie wilt ontvangen van ZonMw, dan gelden sinds 1 juli 2013 nieuwe subsidiebepalingen. Programmanager Margreet Bloemers legt uit. *Rutger Nugteren*

Eén van de bepalingen schrijft bijvoorbeeld voor dat de subsidieontvanger moet nagaan of hij gebruik kan maken van bestaande databestanden. En als hij toch een nieuwe dataverzameling gaat aanleggen, moet dat zo gebeuren dat de data voor verder onderzoek herbruikbaar zijn. "ZonMw financiert niet alleen gezondheidsonderzoek, we stimuleren ook het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren. Doordat er echter veelal geen (heldere) voorwaarden werden

gesteld aan het gebruik van onderzoeksdata, bleven deze data vaker dan wenselijk onvindbaar of onbruikbaar voor onderzoekers die niet bij het onderzoek betrokken waren." Aan het woord is Margreet Bloemers. "Het door ZonMw opgerichte programma 'Toegang tot Data' scherpt de regels aan. Een groot deel van het onderzoeksbudget gaat immers op aan het verzamelen van data. Het is onverantwoord om data verloren te laten gaan."

Vanaf 2014 meer eisen

"Onderzoeksdata moeten eenvoudig online te vinden zijn, met voldoende en begrijpelijke beschrijvingen van de data (i.e. goede metadata). Data moeten duurzaam opgeslagen worden. Er zijn uitzon-

deringen mogelijk, maar in principe geldt een minimale bewaartermijn van 5 jaar voor alle data. Als subsidieaanvrager moet je laten zien waar de data te vinden zijn en hoe de data zijn opgeslagen. We hantieren een groeimodel, de eisen die we aan subsidieaanvragers stellen, zullen in de loop van 2014 worden aangescherpt. Uiteindelijk worden projecten beoordeeld en afgerekend op de planning en uitvoering van datamanagement."

ZonMw heeft aan een consortium van vijf partijen (NIVEL, RIVM, BBMRI, CentERdata en DANS), die betrokken zijn bij het verzamelen, verwerken en/of het duurzaam bewaren van data, gevraagd om hulpmiddelen te ontwikkelen voor subsidieaanvragers. Zo ontwikkelt dit consortium momenteel checklists

voor onderzoekers voor het opstellen van een dataparagraaf (voordat de subsidie is toegekend), een datamanagementplan en datamanagementcriteria (als de aanvraag is goedgekeurd). ZonMw richt zich bovendien op bestuurders. "We kweken bewustzijn en begrip. Met het inrichten van voorzieningen zoals een dataloket zijn immers kosten gemoeid. Ook moet worden geïnvesteerd in de kennis over datamanagement. Overigens stuiten we tot nu toe op weinig verzet uit het veld, vrijwel iedereen heeft begrip voor de ingeslagen weg."

Belonen

Margreet: "Het moet volkomen helder zijn dat data niet meer achtergehouden kunnen worden als het

VERVOLG OP PAGINA 2

E-DATA & RESEARCH

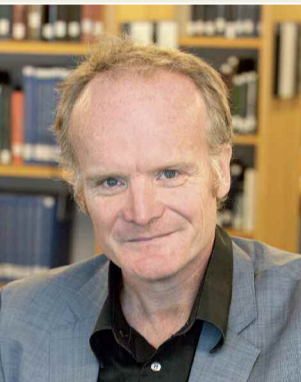
Jaargang 8 | nummer 2

Nieuwsbrief over data en onderzoek in de alfa- en gamma-wetenschappen.

E-data & Research verschijnt drie keer per jaar en wordt mogelijk gemaakt door: CentERdata, CLARIAH, DANS, Huygens ING, de Koninklijke Bibliotheek en het RIVM.

INHOUD

- 3 De verleiding van het afsnijden van bochten
- 3 Eén loket voor alle surveydata uit Nederland
- 4 Deze datasets zijn sinds kort beschikbaar
- 4 Wie gaat jouw collectie boeken digitaliseren?
- 5 Van Oostendorp aan de slag met KB-data

- 5 Agenda: interessante bijeenkomsten op een rij
- 6 Nederlandse literatuur op de kaart gezet
- 7 It's all in the name: leren van romans
- 8 Online tool PoliMedia maakt analyse mogelijk

Scan deze QR code met een smartphone om de website van E-data te bezoeken.
www.edata.nl